

Tim Rice

Text: LUKÁŠ PAULŮ
Foto: archiv T. RICE a M. ŠKVOR

Od šedesátých let 20. století patří k nejvýznamnějším světovým textařům a libretistům. Popularitu získal rovněž jako moderátor britské rozhlasové a televizní stanice BBC. Původně studoval práva na Lancing College v anglickém Sussexu, v sedmnácti letech pak ve studiích pokračoval na pařížské Sorbonně. Po návratu do Anglie působil krátce v advokátní kanceláři Pettit & Westlake, kariéru právníka však v květnu 1966 záhy opustil.

Tim Rice původně ani textařem být nechtěl. Toužil stát se zpěvákem pop music a rocku. Miloval americký rock 'n' roll i britský pop 60. let – např. skupiny Beatles, Rolling Stones, Kinks a The Who.

V roce 1999 byl Tim Rice uveden do americké Síně slávy tamních skladatelů a textařů. V roce 1994 jej britská královna Alžběta II. povýšila za jeho zásluhy do rytířského stavu, takže jeho občanské jméno zní oficiálně Sir Timothy.

Do kanceláře za mnou začátkem dubna přišel kamarád, český textař Michael Prostějovský se slovy: „Chceš do Autor in Tima Rice?“

„Jasně a taky Ennia Morriconeho a Eltona Johna. Jacksona a Presleyho bohužel už neovládnu,“ odpověděl jsem lehce ironicky.

„Tim má namířeno do Prahy, ve středu se jde podívat na představení Jesuse. Můžu ti to domluvit.“

Takto podobně rozhovor o příjezdu textařské legendy ještě chvíli pokračoval. Podstatné ale je, že Tim Rice opravdu do Prahy dorazil. Nejprve jsem se onu středu odpoledne sešel s M. Prostějovským a E. Kulhánkem v klubu Karlínského divadla. Bohužel se celý časový harmonogram rytíře z Anglie posunul a k samotnému rozhovoru jsme se dostali až o přestávce představení. O to přirozeněji jsme spolu hovořili a já poznal T. Rice v méně formální poloze, než je obvyklé. Všem bych přál potkat jednou pravého rytíře.

// Předpokládám, že nejste v Praze poprvé. Kdy jste naší zemi navštívil poprvé? Bylo to při pří-

ležitosti premiéry Jesus Christ Superstar (JCHS) v Praze nebo jste tu byl ještě před revolucí?

Byl jsem v Praze poprvé už před mnoha lety, ale bylo to až po pádu železné opony. Tuším, že to bylo někdy v roce 1999. Byla to tehdy vskutku zábavná cesta. Jel jsem vlakem přes celou Evropu a do Prahy dorazil z Bruselu. Víte, já totiž cestování vlakem přímo miluji. Přijel jsem se tenkrát podívat na Evitu, která se hrála v pražské Spirále. Pamatuji si, že to představení bylo skvělé, moc se mi líbily hlavní představitelky – viděl jsem totiž obě! (Radka Fišarová a Tereza Slouková – pozn. red.). Původního Ježíše jsem u vás v Praze nikdy neviděl a měl jsem tak šanci až nyní. Ale hodně jsem o něm slyšel od mnoha lidí v Londýně. Byla se na něm podívat i moje maminka. Později jsem od Jozefa Celdera (londýnský light designer slovenského původu a spoluproducent českého JCHS, Evity a Cats – pozn. red.) dostal záznam a muselo to být opravdu velkolepé, energické představení.

// Co se Vám na Praze líbí nejvíc?

Vím, že se to říká většinou ze slušnosti, ale tohle je mimo všechny zdvořilostní fráze. Praha je jedno z nejkrásnějších měst, které jsem kdy viděl. Rád cestuji a viděl jsem už hodně zemí na světě. Byl jsem téměř v každé evropské zemi – a že je jich čím dál víc (smích). Letos jsme přijeli s Isabelle (přítekně a hráčka kriketového mužstva Heartchaes UK, kterého je Tim Rice předsedou - pozn. red.) podívat se po Praze trochu důkladněji. Byli jsme na Pražském Hradě. Tamní Katedrála sv. Víta je opravdu monumentální stavba – a všechny ty různé styly, to je prostě nádhera. Byli jsme se podívat na Petříně, který je prý místem, kam chodí zamilovaní lidé. Tak jsme si řekli, že by to pro nás mohla být zajímavá zkušenost (smích).

// V kolika zemích se dnes hraje Jesus Christ Superstar?

Tak to opravdu takhle z hlavy nevím a nikdy jsem to ani nepočítal. Letos se ještě chystám na španělskou verzi do Madridu, ale jinak o žádné další

// Vím, že se to říká většinou ze slušnosti, ale tohle je mimo všechny zdvořilostní fráze. Praha je jedno z nejkrásnějších měst, které jsem kdy viděl.

>

- > produkci nevím, musel bych se zeptat v agentuře. Ze začátku nás fascinovalo, že naše dílo lidi zajímá. Na druhou stranu jsme nebyli rádi, když jsme to neměli pevně pod kontrolou. Zvláště ze začátku byly některé pirátské produkce opravdu strašné a jiné nebyly. To bylo ještě před tím, než byl Superstar (Tim Rice mluví o JCHS vždy jako o Superstar – pozn. red.) uveden na Broadwayi. Ale časem si vytvoříte určitý systém. Musíte pracovat s lidmi, kterým prostě věříte, jinak to nejde. Takže když se v Česku hraje mé dílo, které přebásnil Michael (Michael Prostějovský – pozn. red.), nemám strach, že by to špatně dopadlo. Za ta léta, kdy tady sklízí Ježíš v jeho překladu samé úspěchy, to je i z mé strany ideální spolupráce.

// Podle Bible bůh stvořil zemi a život a Ježíš je počátkem křesťanství. V naší zemi Jesus Christ Superstar odstartoval původní české muzikály. Máte podobnou zkušenost z jiné země?

V Americe i Británii je hudební divadlo součástí stoleté tradice. Moji rodiče měli spoustu nahrávek broadwayských muzikálů a já v tom vyrůstal. Kariéru muzikálového textaře jsem však neplánoval. K pop music mě přivedlo, tak jako každého kluka, něco jiného. Měl jsem rád Beatles, Elvise, Everly Brothers a samozřejmě holky, které tyhle idoly zbožňovaly také, i když samozřejmě z jiných důvodů (smích).

Každopádně je skvělé, když se něco tak významného stane a jsem rád, že Ježíš dal lidem u nás podnět k novým myšlenkám a novému směru divadla. Střední Evropa má přece velkou tradici opery a operety. Jsem rád, že Češi objevili i muzikál, protože v tomhle žánru najdete spoustu skvělých příběhů a hudby. Sám ovšem bohužel žádný český muzikál neznám, budu si tedy muset ještě doplnit své znalosti a pak vám určitě řeknu více.

// Broadway v New Yorku a West End v Londýně jsou hlavními městy muzikálu na světě. Máte rád nějaké místo nebo divadlo, kde se Vám představení Jesus Christ Superstar mimořádně líbilo?

Hodně míst včetně České republiky, West End a Broadway jsou nejdůležitější z hlediska mezinárodní publicity, ale toto je skvělé představení (myšleno české představení JCHS – pozn.). Toto představení jsem viděl v Japonsku, Kanadě, Španělsku a po celém světě.

// Jak se Vám líbilo představení Jesus Christ Superstar v karlínském divadle?

Chtěl bych opravdu poděkovat za skvělé představení, skvěle jsem se bavil a byl to nádherný večer. Rád bych poděkoval všem – Egonovi Kulhánkovi a jeho týmu za skvělou práci, všem hercům a zpěvákům. Máte skvělou scénu, úžasný light-design, zvuk i orchestr. To všechno je vynikající. A musím poděkovat ještě, protože jste tento večer neslyšeli jediný můj text, Michaelovi Prostějovskému za jeho nádherný překlad do češtiny. On je ten, který mi dává možnost jezdit sem za vámi. Ještě jednou – děkuji.“

// Jste jedním z nejúspěšnějších autorů muzikálů. Všechny tři vaše muzikály byly v Čechách velmi oblíbené a úspěšné. Chtěl byste u nás vidět, nebo případně českým producentům doporučit, nějaké jiné Vaše muzikály?
Šach (Chess).

// Pouze tento?

Pokud by byl zájem, tak Lvího krále (Lion King). Ale spíše bych doporučil Šach (Chess).

// Všechny tři Vaše muzikály přeložil Michael Prostějovský. Spolupracovalo se Vám s ním dobře?

Je úžasný... víte, že nemluví česky, ale vidím, že udělal výbornou práci. Všichni to říkají a on je skvělý člověk. Je pro mne ctí, že překládá moje věci.

// Myslíte, že dnes vůbec existují mladé výrazné talenty mezi tvůrci a autory muzikálů nebo je tento žánr jen dítětem Vaší generace?
Zdá se, že nových talentů je zatím jen málo, pokud vůbec. Něco určitě není v pořádku. Nevím, jestli

// Avšak psát pro divadlo, to je hodně těžká práce, která vyžaduje také literární řemeslo, zkušenost, porozumění dramatické stavbě... To je těžké.

- > je to chyba jejich, nebo spíš producentů. Těžko soudit. Je hodně autorů, kteří píší pro nahrávací společnosti a různá další média. Avšak psát pro divadlo, to je hodně těžká práce, která vyžaduje také literární řemeslo, zkušenost, porozumění dramatické stavbě... To je těžké. Nemůžete jen tak napsat písničku a čekat, že to bude fungovat. Je to problém. Autoři možná jsou, jen zatím žádný nový nebyl „objeven“. Možná jsem našel jednoho talentovaného mladíka, který se pokouší přenést na jeviště jeden starý film *From Here To Eternity* (Odsud až na věčnost). Nevím, jestli si na tento film vzpomínáte. Je to už hodně starý snímek. Z mladších ho téměř nikdo nezná. Ani já jsem si ho příliš nepamatoval. Ale je to velmi zajímavý, romantický příběh z konce druhé světové války. Chtěl bych se příští rok pokusit o produkci tohoto muzikálu v Londýně.

// PRS a MCPS jsou britské společnosti pro ochranu autorů, já pracuji pro českou společnost OSA. Obdivuji dlouhodobou a pečlivou spolupráci těchto organizací ve světě. Jakou máte s nimi zkušenost?

Tak především je dobré to, že obě organizace ochraňují duševní majetek a vymáhají práva pro nás, pro autory. Je to v téhle době nutné, i když čím dál těžší. U nás v Británii máme výhodu, že tyto organizace nejen spolupracují, ale jsou vlastně pod jednou střešou organizace PRS for Music. Můžeme spolu nejen rychleji komunikovat, ale můžeme se také rychleji společně rozhodovat.

// Nové technologie vytvářejí nové problémy – pirátství a následně finanční ztráty vznikající autorům. Vidíte jistou pozitivní budoucnost? Jak se díváte na práci ochranných autorských organizací ve světě?

Vidím spoustu dobrého na tom, jak rychle mohou vznikat nápady a šířit se k lidem. Ale na jedné straně je hudba z různých koutů světa dostupnější po celé planetě, na druhé straně se mladé talenty prosazují daleko obtížněji. Chybí jim zázemí a čas tvořit dobré věci. Tohle všechno se nerodí hned. Můžete mít nápady, ale někdy je potřeba, aby zrály. Dneska je téměř všechno hned na internetu a občas si říkám: „Není to špatné, ale chtělo to ještě přidat nebo ubrat něco s velkým N.“

Problémy s pirátstvím musíme řešit právě proto, aby mohli po nás přijít další tvůrci. Aby hudba i texty měly myšlenku a nápad a lidé o to stáli. Dnes je slyšet, že vzniká hodně nadprodukce,

kteří je víc marketingovou strategií, než tvorbou. Samozřejmě, že pop music je business a ten má svoje nemilosrdné zákony. My se však musíme starat, aby skutečné talenty nezapadly, musíme je pěstovat a chránit. Protože lidé nemusejí hned pochopit, kam nějaký začínající a talentovaný autor směřuje a co z něj bude. Od toho by měla být i podpora v našich autorských organizacích.

// Česká hudba byla často spojována s Anglií. Antonín Dvořák pobýval jako profesor na univerzitě v Cambridge, své Requiem složil v roce 1890 pro anglický orchestr a anglickou hudební společnost Novello. Janáčkova hudba a zejména jeho opery jsou navždy spojeny s britským dirigentem Sirem Charlesem Mackerrasem. Jedna z nejpoblárnějších písní českého skladatele Jaromíra Vejvodky Škoda lásky byla oblíbenou písní britských vojáků ve druhé světové válce. Máte nějakou oblíbenou českou skladbu?

Hudba je součástí historie každého národa a každý národ má významné tvůrce. Vidíte, to o Dvořákovi bych si měl více nastudovat, protože jeho hudbu znám a mám ji rád. Máte pravdu, že se Janáček hodně hraje i u nás a patří k mimořádně oblíbeným autorům i u operního publika. /

// Hudba je součástí historie každého národa a každý národ má významné tvůrce.

